

به نام خدا

T

۱۵۲۱۹.۶.۱

تعین و تکرار جرم

مؤلف :

مهران ابراهیمی منش

مدرس دانشگاه

نصراله قراخانی

وکیل پایه یک دادگستری و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: ابراهیمی منش، مهران، ۱۳۶۲ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: تعدد و تکرار جرم/ مولف مهران ابراهیمی، نصراله قراخانی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات بهنامی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.
شابک	: 978-600-323-048-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۵.
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: جرم‌شناسی -- ایران
شناسه افزوده	: قراخانی، نصراله، ۱۳۵۹ -
ردیف کنفرانس	: KMH: ۱۳۹۴۳۸۰۰۷ الف
رده دیویی	: ۵۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی	: ۴۱۴۸۰۷۳

انتشارات بهنامی

خیابان انقلاب، ندای خاور اردیبهشت (منیری جاوید)، پلاک ۸۶

تلفک: ۶۶۴۰۹۹۳۳

تعدد و تکرار جرم

مهران ابراهیمی منش

نصراله قراخانی

چاپ اول ۱۳۹۴

شمارگان ۳۰۰ نسخه

لیتوگرافی مهران نگار

چاپ پیام

صحافی نوین

قیمت ۹۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۳-۰۴۸-۴

ISBN: 978-600-323-048-4

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	بخش اول: کلیات، مفاهیم، سبب‌های تاریخی
۱۱	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۱۱	مبحث اول: تعریف تعدد جرم
۱۴	گفتار اول: تعدد مادی (واقعی)
۱۵	گفتار دوم: تعدد معنوی (اعتباری)
۱۶	مبحث دوم: تعریف تکرار جرم
۱۸	فصل دوم: فلسفه، آثار و علل تشدید مجازات
۱۸	مبحث اول: فلسفه تشدید مجازات
۲۰	مبحث دوم: علل تشدید مجازات
۲۱	گفتار اول: علل خاص تشدید مجازات
۲۳	گفتار دوم: علل عام تشدید مجازات

مبحث سوم: آثار علل تشدید مجازات	۲۳
فصل سوم: سوابق قانونی قواعد تعدد و تکرار جرم در قوانین موضوعه	۲۴
مبحث اول: سوابق قواعد تعدد جرم در قوانین موضوعه	۲۴
مبحث دوم: سوابق قواعد تکرار جرم در قوانین موضوعه	۲۹
بخش دوم: شرایط تحقق تعدد و تکرار جرم و نظام های مجازات در آن	۳۳
فصل اول: تعدد و تکرار های گوناگون مجازات در آن	۳۳
مبحث اول: تعدد و تکرار های گوناگون مجازات در آن	۳۳
گفتار اول: شرایط وقوع تعدد واقعی جرم	۳۴
گفتار دوم: نظام های گوناگون مجازات در تعدد واقعی جرم	۳۶
مبحث دوم: تعدد اعتباری	۴۳
گفتار اول: شرایط وقوع تعدد اعتباری جرم	۴۳
گفتار دوم: نظام های گوناگون در تعدد اعتباری	۴۷
فصل دوم: شرایط تحقق و نظام های مختلف مجازات در تکرار جرم	۴۸
مبحث اول: شرایط تحقق تکرار جرم در تعزیرات	۴۸
گفتار اول: سابقه تحمل مجازات تعزیری یا بازدارنده	۴۸
گفتار دوم: ارتکاب جرم تعزیری یا دارای مجازات بازدارنده جدید، بعد از اجرای حکم	
تعزیری سابق	۵۷
گفتار سوم: دائمی بودن اثر سابقه اجرای مجازات تعزیری برای اعمال قواعد تکرار جرم	۵۸

تعدد و تکرار جرم/۵۱

- گفتار چهارم: عام بودن تکرار جرم و تشدید مجازات ۵۹
- مبحث دوم: شرایط تحقق تکرار جرم در حدود ۵۹
- فصل سوم: برخی از احکام تعدد و تکرار جرم ۶۰
- مبحث اول: حدود اعمال قاعده تعدد و تکرار جرم در مورد اطفال ۶۱
- مبحث دوم: احکام تخفیف در تعدد جرم ۶۵
- بخش سوم: بررسی قاعده تعدد و تکرار جرم در حدود، قصاص، دیات و تعزیرات ۷۰
- فصل اول: بررسی قاعده تعدد و تکرار جرم در حدود ۷۱
- مبحث اول: تعدد و تکرار جرم در سرقت ۷۳
- گفتار اول: تعدد جرم در سرقت حدی ۷۳
- گفتار دوم: تکرار جرم در سرقت حدی ۷۵
- مبحث دوم: تعدد و تکرار جرم در زنا ۷۷
- گفتار اول: تعدد جرم در زنا ۷۷
- گفتار دوم: تکرار جرم در زنا ۸۱
- مبحث سوم: تعدد و تکرار جرم در شرب خمر ۸۳
- مبحث چهارم: تعدد و تکرار جرم در حد قذف ۸۴
- گفتار اول: تعدد جرم در حد قذف ۸۴
- گفتار دوم: تکرار جرم در حد قذف ۸۷

۸۷	فصل دوم: بررسی قاعده تعدد و تکرار جرم در قصاص
۸۷	مبحث اول: تعدد جرم در قصاص
۸۷	گفتار اول: تعدد در قصاص نفس
۹۰	گفتار دوم: تعدد در قصاص اعضا
۹۳	گفتار سوم: جمع بین قصاص عضو و نفس
۹۴	مبحث دوم: تکرار جرم در قصاص
۹۴	فصل سوم: بررسی قاعده تعدد تکرار جرم در دیات
۹۵	مبحث اول: تعدد جرم در دیات
۹۶	گفتار اول: تعدد واقعی در دیات
۱۰۹	گفتار دوم: تداخل دیات با هم و با قصاص
۱۱۳	مبحث دوم: تکرار جرم در دیات
۱۱۴	فصل چهارم: بررسی قاعده تعدد و تکرار جرم در تعزیرات
۱۱۴	مبحث اول: تعدد جرم در تعزیرات
۱۲۲	مبحث دوم: بررسی قاعده تکرار جرم در تعزیرات
۱۲۷	فهرست منابع

مقدمه

مجرمی که مرتکب جرم می‌شود و تحقیقات مقدماتی و صدور قرار مجرمیت و بعد کیفر خواست را پشت سر می‌گذارد، با توجه به بزه انجام یافته به دادگاه صالح هدایت می‌شود تا دادگاه به بررسی عمل و میزان کیفری که او باید تحمل کند بپردازد.

در دادگاه چنانچه مقتضیات صدور حکم به مجازات موجود باشد و اشکالی بر مسائل عنوان شده وارد نگردد، حکم صادر می‌شود. قاضی برای صدور حکم گاه با عللی برخورد می‌کند که تشدید مجازات را می‌طلبد، زیرا همیشه نمی‌توان عین مجازات قانونی را در مورد مجرم اعمال کرد.

در تمامی این مراحل که مجازات در عمل نسبت به محکوم تعیین می‌شود مسائل متعددی پیش می‌آید که هر یک در جای خود می‌تواند به نوعی بیشتر از لحاظ شکل مجازات را تغییر دهد بی آن که ماهیت آن را دگرگون سازد.

گاهی اوقات عمل مجرمانه‌ای که صورت می‌گیرد توأم با خطرات بیشتری برای جامعه بوده و تنفر و انزجار بیشتری را برای افراد جامعه به وجود می‌آورد. در این حالت مقنن مجازات‌های سنگین‌تری برای این قبیل افراد منظور می‌نماید. علاوه بر این ممکن است فردی با وجود آنکه مجازات جرم ارتكابی اولیه را تحمل نموده، متنبه نشده و مجدداً اقدام به تکرار همان جرم بنماید و یا این که به دفعات مرتکب جرم شود. در این مورد نیز قانونگذار برای

مرتکب جرم به علت تکرار و یا تعدد جرم مسئولیت کیفری بیشتر را قائل است و مجازات های سنگین تری را پیش بینی می کند.

تشدید مجازات فقط در صورتی امکان پذیر است که این مجازات از طرف قانونگذار پیش بینی شده باشد و دادرس دادگاه نمی تواند به میل و اختیار خود و در غیر مواردی که تشدید مجازات از طرف قانون تعیین شده باشد، مجازات جرمی را تشدید نماید، هر چند که جرم ارتکابی زننده و خطرناک باشد.

موجبی وجود دارد که به واسطه ی آنها موقعیت بزهکار را از نظر مجازات تشدید می کند. وقتی فردی مرتکب جرمی می شود حادثه اتفاق افتاده را می توان با عناصری چند مربوط دانست و بزه ارتکابی را از نظر منطقی و عقلی توجیه کرد. اما اگر بزهکار علی رغم گذشت و اغماض جامعه، مجدداً جرم جدیدی مرتکب شود یا در لحظات مختلف جرایم گوناگونی را انجام دهد توجیه بزهکاری در این شرایط دشوارتر است و لذا جامعه به دلیل احساس خطر، شدت عمل بیشتری نسبت به مرتکبان معمول می دارد. تکرار و تعدد جرم از علل تشدید کننده ی مجازات ها هستند زیرا هر دو دلالت بر حالت خطرناک بزهکار و آمادگی او برای ارتکاب جرایم دیگر دارند.

تعدد و تکرار جرم در این تحقیق بررسی می شود و مقایسه قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ با قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰ پرداخته می شود

در قانون مجازات اسلامی جدید تحولات بسیار زیادی در زمینه تعدد و تکرار جرم انجام گرفته است. لیکن با وجود همه این تحولات به نظر می رسد برخی از ایرادات قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰ به قانون مصوب ۱۳۹۲ راه یافته و برخی دیگر نیز مسبوق به سابقه نبوده است. نگارندگان بر آن هستند که نقاط ضعف و قوت قانون جدید را با توجه به قوانین قبلی و دکترین حقوقی بررسی کرده و کاستی ها و نوآوری های آن را بیان نمایند.

سوالاتی که این کتاب سعی در پاسخ به آن دارد شامل: آیا چالش های حقوق کیفری ایران در رابطه با تعدد و تکرار جرم با تصویب قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ برطرف گردیده

است؟ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در باب تعدد جرم چه نوآوری هایی نسبت به قانون مصوب ۱۳۷۰ به عمل آورده است؟ تکرار جرم در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با کدام ابهامات همچنان مواجه است؟ آیا در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ امکان اعمال تشدید مجازات بر اساس احکام تکرار جرم در قصاص و دیات موثر است؟

در نهایت به این نتیجه گیری می‌رسد که قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ بسیاری از ابهامات و نقصان‌های قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ در باب تعدد و تکرار جرم را بر طرف نموده است. قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ برخلاف قانون سابق که فقط احکام تعدد جرم در باب تعزیرات را بیان نموده بود و احکام تعدد در حدود و قصاص و دیات را به مباحث مربوطه در کتاب دوم، سوم و چهارم ارجاع داده بود، احکام تعزیرات، حدود و قصاص را در کتاب اول بیان نموده است. در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ شرط اعمال تکرار جرم در کتاب حدود، همانند قانون سابق ارتکاب جرم جدید پس از اجرای حکم دانسته شده که موجب ادغام و برهم زدن مشکلاتی که در اجرای قانون سابق وجود داشت، خواهد شد. در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ همانند قانون مصوب ۱۳۷۰ امکان تشدید مجازات بر اساس احکام تکرار جرم به جز در مورد خاص تأثیری بر تشدید مجازات قصاص و دیات ندارد.

نگارندگان از نگارش این کتاب اهدافی چون بررسی تعریف مفهوم تعدد و تکرار جرم در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و ۱۳۹۲، بررسی نوآوری‌های قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در باب تعدد و تکرار جرم و بررسی تطبیقی احکام تعدد و تکرار جرم در حدود، قصاص، دیات و تعزیرات در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با قانون سابق و در نهایت ارائه پیشنهادات برای رفع کاستی‌ها و ابهامات قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ را دنبال می‌نماید.

مطالب این کتاب در سه بخش نگارش یافته است که در بخش اول به بیان کلیات و بیان مفاهیم مرتبط با موضوع و سابقه تاریخی موضوع پرداخته ایم که مفاهیمی همچون جرم، مجازات، انواع ضمانت اجرای کیفری، تعدد جرم، تکرار جرم تعریف شده‌اند و سپس

فلسفه ، علل و آثار تشدید مجازات‌ها بیان شده اند و در انتهای این بخش به سابقه‌ی تاریخی موضوع در قوانین جزایی پیش و پس از انقلاب پرداخته شده است. در بخش دوم شرایط تحقق تعدد و نظام های گوناگون مجازات در آن در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ با قانون مصوب ۱۳۹۲ در فصل اول بررسی شده است و در فصل دوم شرایط تحقق تکرار جرم در دو قانون مورد بررسی را ذکر شده است. در بخش سوم به بررسی تعدد و تکرار جرم در کتاب های حدود ، قصاص ، دیات و تعزیرات پرداخته شده است و مواد مرتبط با هریک را در دو فصل جداگانه بررسی نموده و تفاوت ها، نوآوری ها ، نواقص و ابهامات قانون مجازات اسلامی را بررسی و کنونی بررسی شده است.

مهران ابراهیمی منش

نصرااله قراخانی

آذر ماه ۱۳۹۴